

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN.

Rijksuniversiteit Gent
Seminarie voor Vlaamse Dialektologie.
Blandijnberg 2, 9000 Gent
Tel.: 23 38 21 (10 lijnen)
Toesteln°: 4051

VRAGENLIJST 8
november 1975

BOERDERIJ EN BOERENHUIS

Dialekt van: Provincie:
(stad, gemeente, dorp, gehucht, wijk)

Wilt u de dialektwoorden slechts invullen voor één plaats en niet voor ruimere gebieden. Bij onlangs gefusioneerde gemeenten geeft u de naam op van het oorspronkelijk dorp. Bijv. dialekt van Dudzele (gemeente Brugge); provincie: W.Vl. Zoek daarom ook steeds een ter plaatse geboren dialekt-spreker als zagsman op. Verreet ook niet zo duidelijk mogelijk de plaatselijke uitspraak weer te geven en eventueel daarnaast de vernederlandste vorm ter verduidelijking.

GESPROKEN DOOR:

OPGETEKEND DOOR:

Naam:	Naam:
Geboortejaar:	Geboortejaar:
Beroep:	Beroep:
Geboorteplaats:	Geboorteplaats:
Geboortepl. moeder:	Volledig adres:
Geboortepl. vader:	

UITSPRAAKSPELLING : IPA, woordenboekspelling, persoonlijke spelling.
Onderstreep wat past.

BOERDERIJ.

1. Hoe heet een boerderij in de ruimste betekenis van het woord, d.w.z. een landbouwbedrijf bestaande uit de gebouwen, het erf en de erbij behorende weiden en landerijen?

Als er verschillende woorden gangbaar zijn geef dan eerst het gebruikelijkste woord op en vermeld zo mogelijk in welke samenhang of betekenis de andere gebruikelijk is.

2. Wat is de benaming van een grote boerderij, d.w.z. een die wat mitgestrektheid betreft gunstig afsteekt bij de andere bedrijven ter plaatse.

3. Welke dialektbenaming kent u voor een kleine boerderij? Als er verschillende benamingen gangbaar zijn, wilt u dan het verschil in relatieve grootte of gevoelswaarde van het woord nader omschrijven?

4. Hoe noemt men de boerderij die de boer niet als eigenaar bewoont en bewerkt, maar die hij huurt of pacht van een grondeigenaar?

5. Hoe heet de boerderij waarvan de boer eigenaar is?

6. Hoe heet de boerderij waarvan de gebruiker zelf of zijn familie gedeeltelijk eigenaar

7. Hoe heet het geheel van boerenhuis, schuren en stallen en erf met eventueel erbij liggende weide en boomgaard binnen een omheining? Bedoeld is dus het gebouwenkompleks van een boerderij en de erbij behorende ruimte. Bijv.: Je moet langs het kerkhof om aan Janssens zijn... te komen.

HOEVETYPES .

Er komen in Fraas-, West- en Oost-Vlaanderen in hoofdzaak drie hoevetypes voor:

- de langgevelhoeve: huis, stalling en schuur zijn in één richting aan elkaar gebouwd.
- de hoeve met open of losse bebouwing: woning, stallen en schuur staan afzonderlijk. Vroeger was zo'n hoeve meestal omweld.
- de gesloten hoeve: woning, stallen en schuur zijn rond een gesloten binnenkoer gebouwd.

8. Welk van die drie types komen bij u (doorstreep wat niet past-) voor? a b c

9. Welke komt het meest voor?

10. Heeft elk van die drie types ook een dialectische benaming?

- a)
- b)
- c)

11. Hoe heet de omwalde hoeve?

12. Hoe heet het heuveltje, opgehoogd met aarde uit de wal of gracht, waarop vaak het huis is gebouwd?

13. Hoe heet de wal of gracht rond de hoeve?

14. Hoe heet de vijver die daar een overblijfsel van is?

HET ERF .

15. Hoe heet de open vrije ruimte vóór het boerenhuis of tussen het boerenhuis en de bedrijfsgebouwen?

N.B. Over alles wat tot het erf behoort wordt later gevraagd.

16. Als er zo'n ruimte is achter het huis, wat is daar de benaming van?

BOERENHUIS .

17. Heeft het boerenhuis in 't algemeen in Uw dialect een specifieke benaming? Zo ja, welke?

18. Hoe heet de stenen stoep rond het boerenhuis?

WOONGEHEELTE .

19. Hoe heet de woonkamer, de plaats waar het gezin normaal zit en eet, vroeger gekenmerkt door de aanwezigheid van het haardvuur?

20. Hoe heet het windscherm in de woonkamer naast de woonkamer?

21. Hoe heet het voerportaal'tje dat de woonkamer afsluit van de voordeur en eventueel van toegangen naar andere plaatsen?

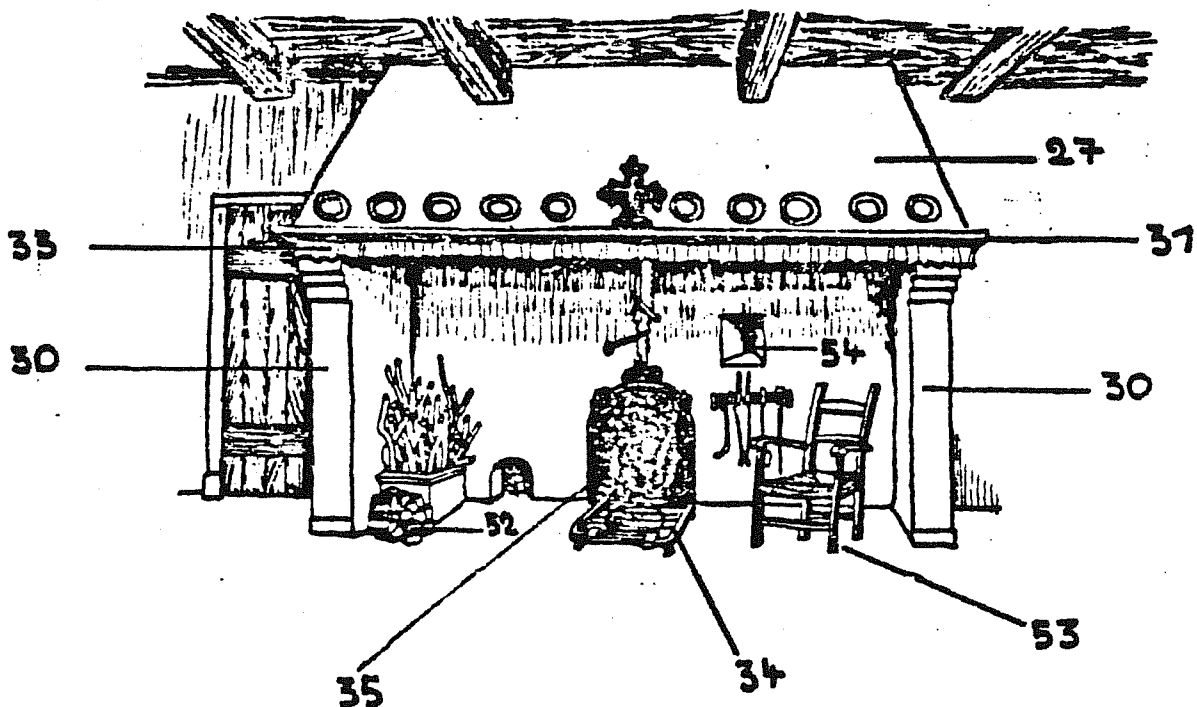
22. Hoe heet de mooie, doch zelden gebruikte zitkamer in een boerenhuis?

23. Hebt u ook nog de niet-betegelde vloer gekend? Wat was het dialectwoord voor die vloer?

24. Hoe werd die vloer aangemaakt? Wat is de dialectbenaming daarvoor?

25. Welk woord gebruikte men voor het versieren van de (aarden) vloer van woonkamer of salon?

Waarmee gebeurde dat dan? Met stro, zand, asse of roet?

26. Hoe heet de plaats waar het haardvuur brandt, de vroegere stookplaats als geheel gezien?

27. Hoe heet de hoge en wijde, van onder naar boven zich vernauwende rookvang boven de stookplaats?

28. Hoe heet de gemetselde rookpijp tussen zoldering en nok van het dak?

29. Hoe heet het stuk van de gemetselde rookpijp dat boven het dak uitsteekt?

30. Hoe heet elk van de aan weerszijden van het haardvuur gebouwde muurtjes die dienen ter ondersteuning van de rookvang?

31. Hoe heet de balk waarop de voorzijde van de rookvang rust? (Als die wat uitsteekt, zodat er sierborden e.d. op geplaatst kunnen worden, vermeldt de benaming dan van wat gevraagd is in de volgende vraag?)

32. Hoe heet de schouwbank, de bank of boord vooraan langs of rondom de rookvang waarop men sierborden e.d. plaatst?

33. Hoe heet het op de schouwbank gelegd kleedje dat aan de voorzijde afhangt ter versiering, ofwel een aan de voorzijde opgehangen ruche?

34. Hoe heet het ijzer waarop in de open haard het brandend hout rust?

35. Hoe heet de sierplaat (in gietijzer) die rechtop tegen de achterwand van de haard staat?

36. Hoe heet de kuil in de vloer onder het vuur, waarin de as valt?

37. Hoe heet het ijzeren of houten hek om het haardvuur, daar geplaatst om te voorkomen dat de kinderen zich verbranden; ook gebruikt als droogrek?

38. Hoe heette het blaasinstrument om het vuur aan te wakkeren, als het een blaaspijp was?

39. Als het een blaasbalg was?

40. Hoe heet de tang om het brandend hout vast te nemen?

41. Hoe heet het schopje om as of vuur uit de haard te scheppen?

42. Hoe heet het pookijzer, de pook?

43. Hoe noemde men het toedekken van gloeiende kolen of hout met as om 's avonds de haard te doven?

44. Hoe heet het instrument waaraan de kookketel boven het vuur hangt?

45. Kent u daarvoor een aparte benaming naargelang het een zaaghaal is (a)

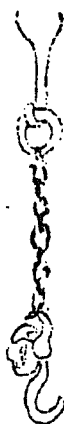
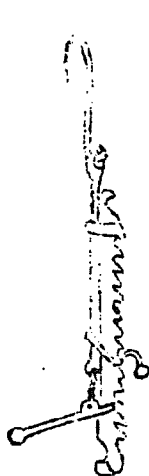
46. een kottinghaal is (b)

47. een schroefhaal is (c)

a. zaaghaal

b. kettinghaal

c. schroefhaal

48. Hoe heet het verlengstuk van de haal die het mogelijk maakt kleinere pannen en ketels dicht bij het vuur te hangen?

49. Hoe heet een stel op drie of vier poten dat in de haard over het vuur staat en waarop men potten, pannen of het wafelijzer kan leggen?

50. Hoe heet het muurrek voor het haardgerei?

51. Hoe heet de standaard voor het haardgerei?

52. Hoe heet de hoek in de haardruimte bestemd om er brandhout in voorraad te houden?

53. Hoe heet de hoek in de haardruimte voorbehouden als zitplaats voor de boer?

54. Hoe heet het raampje in de haardplaats waardoor men naar buiten, in een andere plaats of in een stal kan zien?

55. Hoe heet een muurnis binnen in de haardplaats?

56. Hoe heette het fornuis dat aan of achter de haard was bijgebouwd in het woonvertrek of in de bijkeuken? Dat was meestal een grote ingemetste gietijzeren ketel waaronder gestookt werd. De rookopening kwam in de haardplaats uit.

57. Hoe heette de ingemetsde stookinrichting in of naast de haard, die bestond uit een brandpot of brandruimte in een stenen sokkel met daarboven een kookplaat of heel vaak de afgedankte buis van een Leuvense kachel. Het geheel was in bakstenen gemetseld.

58. Hoe heet een naast de haard gebouwde bergkast?

59. Hoe heet de losstaande etenskast in de woonkamer?

60. Hoe noemt men in uw dialect de zogeheten Leuvense kachel?

61. Kende u daarvan een uitvoering waarin een warmwaterreservoir was ingebouwd? Hoe heette die?

62. Hoe heet de opkamer, d.w.z. de kamer boven de kelder, die wat hoger ligt dan de andere vertrekken van het huis?

63. Hoe heet de klapdeur die toegang verleent tot de kelder, en waarop de trap naar de opkamer is gemaakt?

64. Hoe heet het soort portaaltje waarin die kelderval en toegang tot de opkamer zich bevindt?

65. Hoe heette de slaappleats in de woonkamer die afgesloten werd met deuren als een kast?

66. Hoe heet de bijkeuken? Die wordt op de boerderij meestal gekenmerkt door de aanwezigheid van de gootsteen. Veelal gebeurt er ook de melkbereiding en het karnen, ook wel het wassen. Men gebruikt de ruimte ook wel om 's zomers te wonen. (Er kan voor een van de genoemde functies een ruimte apart met een eigen benaming voorkomen. Wilt U die niet hier vermelden.)

67. Hoe heet de gootsteen in de bijkeuken?

68. Hoe heette het afvoergat in de buitenmuur onder de gootsteen, waardoor het vuile water wegvloede?

69. Hoe heette het gat in de buitenmuur op vloerhoogte, waardoor men het schrobwater verwijderde?

70. Hoe heette de bank aan de muur waaron potten, borden en teilen werden gezet?

71. Hoe heette de zolder boven de woonruimten waar het graan uitgegoten of in zakken gestapeld werd?

72. Hoe heette de zolderruimte aan de achterkant van het huis waar aan de west- of noordwestkant het dak vroeger meestal veel lager kwam?

73. Hoe heet de zolder boven de opkamer?

74. Hadden bepaalde onderafdelingen van de zolder nog een specifieke naam? Zo ja, omschrijf de betekenis of de functie.

75. Kent u "spinde, spende, spindeke, spendeke" voor een soort voorraadkast of voorraadkamer? Waar bevond zich die, en waarvoor werd die gebruikt?

76. Hoe heette het schraagstel of de bank waarop in de kelder de biertonnen werden gelegd?

77. Waar bij het langgeveltype woonhuis, stallingen en schuur onder één dak gebouwd zijn, hoe heet dan het bedrijfsgedeelte van het boerenhuis, dus alle delen van de opstal van de boerderij met uitsluiting van het woonhuis?

78. Hoe heet dan de muur die het woongedeelte van het bedrijfsgedeelte scheidt?

°) Kunt u in uw omgeving nog een strodekker bereiken en is u bereid om met hem een vragenlijst over zijn ambacht door te nemen en in te vullen? JA - NEEN

- °°) Tenslotte nog dit: ons net van medewerkers zou dringend uitgebreid moeten worden. Sommige streken zijn echt onderbezet. Dit komt o.a. doordat een aantal korrespondenten hun medewerking hebben stopgezet wegens ziekte, ouderdom of om andere, persoonlijke redenen. In de volgende gebieden is de nood het grootst: voor WEST-VLAANDEREN
- de streek achter de Ijzer (alleen voor Veurne, Koutem, Vulveringem en Alveringem hebben we vaste medewerkers.)
 - het gebied ten zuiden van de lijn Poperinge-Ieper-Menen
 - de streek tussen Leie en Schelde (alleen voor Kaster, Waarmaarde en St.-Denijs hebben we een korrespondent)
- voor OOST-VLAANDEREN
- het Meetjesland (met uitzondering van Watervliet, 's Gravenjansdij Bassevelde, Adegem en Waarschoot)
 - de streek ten noorden en ten westen van Lokeren
 - Zuid-Oost_Vlaanderen

Daarom deze oproep: wie mensen kent die zich interesseren voor het verzamelen van de dialektwoordenschat, wordt vriendelijk doch dringend verzocht namen en adressen door te spelen aan de redactie van het Woordenboek. Hartelijk dank!

